

ARBEJDSRETEN

Årsberetning 1998

Forord

Arbejdsrettens årsberetning for 1998 indeholder, ligesom de tidligere, opgørelser over modtagne, afsluttede og verserende sager samt en række mere udførlige oversigter til belysning af rettens arbejde.

Årsberetningen omtaler også forskellige aktuelle spørgsmål, herunder et forsøg med skriftlig forberedelse af rettens sager.

København, den 26. januar 1999.

Mogens Hornslet / Jørn Andersen / Birgit Skytte Christensen

Indholdsfortegnelse

1. Arbejdsrettens sammensætning	
1.1. Regelsættet	7
1.2. Dommerne	7
1.3. Retsmøder	7
2. Sekretariatet	
2.1. Lokaler	9
2.2. Medarbejderne	9
2.3. De fuldtidsansatte	9
2.4. Sekretariatslederen	9
2.5. Fuldmægtigene	9
2.6. Efteruddannelse	9
3. Retssagerne	
3.1. Udviklingen i sagsantallet	10
3.2. Modtagne sager	10
3.3. Afsluttede sager	10
Afviste sager	10
Bortfaldne sager	11
Udeblivelsesdomme	11
Erkendelsesdomme	12
Hævede og forligte sager	12
Sager overladt til retsformanden	12
Domme	17
3.4. Sagernes karakter	19
3.5. Sagsbehandlingstiden	19
3.6. Verserende sager	19
3.7. Dommernes arbejdsbyrde	19
4. Andre opgaver	
4.1. Udpegning af opmænd	21
4.2. Udpegning af mæglingmænd	21
4.3. Indstilling af forligsmænd og mæglingmænd	21
5. Internationale kontakter	
5.1. Besøg fra udlandet	22
5.2. European Labour Court Judges	22
5.3. European University Institute	22
6. Aktuelle problemstillinger	
6.1. Forsøgsmæssig overgang til skriftlig forberedelse.....	23
6.2. Afgørelsesformer	23
6.3. Bodsudmålingspraksis	24
6.4. Tvangsfuldbyrdelse af arbejdsretsdomme	24
6.5. Arbejdsrettens omkostninger og sagsomkostninger.....	25
Bilag	
1. Retningslinier for skriftlig forberedelse	26
2. Krav til processkrifter og bilag	27

1. Arbejdsrettens sammensætning

1.1. Regelsættet

I henhold til lov nr. 183 af 12. marts 1997 består Arbejdsretten af 12 ordinære dommere og 31 suppleanter samt en formand og 5 næstformænd.

De 43 faglige dommere beskikkes af arbejdsministeren efter indstilling fra en række arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer samt offentlige myndigheder og organisationer med arbejdsgiverfunktioner. Formandskabets 6 medlemmer, der skal opfylde de almindelige betingelser for at være dommer, beskikkes efter indstilling fra rettens ordinære dommere.

Beskikkelsen af de ordinære dommere gælder for 5 år regnet fra en 1. januar, mens beskikkelsen for formandskabets medlemmer gælder indtil udløbet af den måned, hvor vedkommende fylder 70 år.

1.2. Dommerne

I november 1997 afgav først de respektive organisationer og myndigheder og dernæst de ordinære dommere indstilling om Arbejdsrettens sammensætning; og den følgende måned beskikkede arbejdsministeren med virkning fra årsskiftet dommere i overensstemmelse med indstillingerne.

Direktør Axel Sløk, der var beskikket efter indstilling fra Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverorganisationer og Finanssektorens Arbejdsgiverforening, afgik ved døden i januar 1998.

Da der hverken er indstillet eller udnævnt nogen ny faglig dommer i hans sted, har retten nu følgende sammensætning:

Formandskab

Højesteretsdommer Mogens Hornslet (formand)
Højesteretsdommer Hans Kardel (næstformand)
Højesteretsdommer Marie-Louise Andreasen (næstformand)
Højesteretsdommer Per Sørensen (næstformand)
Højesteretsdommer Poul Sørensen (næstformand)
Højesteretsdommer Børge Dahl (næstformand)

Faglige dommere

Beskikket efter indstilling af Dansk Arbejdsgiverforening
Købmand Niels Fog (ordinær dommer)
Landsretssagfører Aage Spang-Hanssen (ordinær dommer)
Direktør Otto Hansen (ordinær dommer)
Direktør Jens Bollerup-Jensen (suppleant)
Advokat Poul Flemming Hansen (suppleant)
Direktør Preben Albæk Petersen (suppleant)
Advokat Henrik Lind (suppleant)
Administrerende direktør Erik Ross Pedersen (suppleant)
Underdirektør Erik Kjærgaard (suppleant)

Beskikket efter indstilling af Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger og Finanssektorens Arbejdsgiverforening

Advokat Terkel Lund-Nielsen (ordinær dommer)
Direktør Gert Kristensen (suppleant)
Administrerende direktør Steen A. Rasmussen (suppleant)
Direktør Jannik Dresling (suppleant)

Beskikket efter indstilling af Finansministeriet, Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening samt Københavns og Frederiksberg kommuner

Forhandlingsdirektør Finn Hoffmann (ordinær dommer)
Afdelingschef Peter Bramsnæs (ordinær dommer)
Kontorchef Carl Erik Johansen (suppleant)
Specialkonsulent Carsten Holm (suppleant)
Direktør Benny C. Hansen (suppleant)
Vicedirektør Jan Tønners (suppleant)

Beskikket efter indstilling af Landsorganisationen i Danmark

Formand Hans Jensen (ordinær dommer)
Forbundsformand Max Bæhring (ordinær dommer)
Advokat Nicolai Westergaard (ordinær dommer)
Gruppenformand Willy Strube (ordinær dommer)
Forbundsformand Lillian Knudsen (suppleant)
Forbundsformand John Dahl (suppleant)
Advokat Mads Kofod (suppleant)
Advokat Annette B. Elmer (suppleant)
Forbundsformand Poul Erik Skov Christensen (suppleant)
Advokat Benny Rosberg (suppleant)
Næstformand Thorkild E. Jensen (suppleant)
Faggruppenformand Peter Andersen (suppleant)
Sektorformand Jens Pors (suppleant)
Næstformand Johnny Skovengaard (suppleant)

Beskikket efter indstilling af af Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Akademikernes Centralorganisation og Ledernes Hovedorganisation

Formand Anker Christensen (ordinær dommer)
Formand Svend M. Christensen (ordinær dommer)
Administrerende direktør Svend Askær (suppleant)
Afdelingschef Peter Thorning (suppleant)
Professor Mogens Koktvedgaard (suppleant)
Maskinmester Leif Dolleris (suppleant)
Direktør Bent Nyløkke Jørgensen (suppleant)
Sekretariatschef Peter Funch (suppleant)
Direktør Martin Teilmann (suppleant)

1.3. Retsmøder

Retsmøder under forberedelsen af Arbejdsrettens sager afholdes af formandskabets medlemmer efter tur på den ordinære retsdag om torsdagen fra kl. 14.30.

I meget hastende tilfælde, og når der afholdes udvidet møde med henblik på, at sagen med parternes samtykke afgøres af et medlem af formandskabet, kan forberedende retsmøder dog også afholdes andre dage.

Formandskabets medlemmer leder ligeledes domsforhandlingerne, der normalt indledes kl. 14.30. I principielle sager kan retten sættes med 3 af medlemmerne (udvidet formandskab).

Ved domsforhandlinger består retten som udgangspunkt desuden af 6 faglige dommere, hvoraf 3 er udpeget blandt de, der er beskikket efter indstilling fra arbejdsgiverorganisationer eller offentlige myndigheder og organisationer med arbejdsgiverfunktioner, og 3 blandt de, der er beskikket efter indstilling fra lønmodtagerorganisationer.

De faglige dommere, der skal deltage i de enkelte sager, udpeges af rettens sekretariat. I praksis udpeger Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark dog selv de respektive faglige dommere i sager, hvor de er part.

En part, der ikke er tilknyttet nogen af de organisationer, som kan afgive indstilling om beskikkelse af dommere, kan kræve, at sagen behandles uden medvirken af faglige dommere. Det vil sige, at sagen i sådanne tilfælde behandles og dom afsiges af et eller eventuelt 3 medlemmer af formandskabet.

2. Sekretariatet

2.1. Lokaler

Arbejdsrettens retssal og sekretariat findes i
Arbejdsmarkedets Hus
Sankt Annæ Plads 5,
1250 København K
telefon 33 93 89 22
telefax 33 15 49 22

2.2. Medarbejderne

Der er direkte knyttet 6 medarbejdere til sekretariatet:

Administrerende dommer Jørn Andersen
Fuldmægtig Søren Hess
Fuldmægtig Stig Nørgaard
Fuldmægtig Cathrine Tjellesen
Kontorfuldmægtig Birgit Skytte Christensen
Overassistent Katja Barrett Nielsen

De fuldtidsansatte medarbejdere, Birgit Skytte Christensen og Katja Barrett Nielsen, gør sideløbende tjeneste i Forligsinstitutionens sekretariat, der også er placeret i Arbejdsmarkedets Hus.

Herudover deltager husets servicemedarbejdere, betjentformand Steen Jensen og ministerialbetjent Lars Lund samt telefonisterne Maria Siggaard og Inge Lise Rasmussen, i løsnin-gen af rettens opgaver.

2.3. De fuldtidsansatte

Det daglige arbejde i sekretariatet varetages af de fuldtidsansatte medarbejdere under ledelse af Birgit Skytte Christensen.

Birgit Skytte Christensen og Katja Barrett Nielsen udfører således de administrative opgaver ved retten, ligesom de selvstændigt berammer forberedende møder i indkomne sager, varetager den skriftlige del af forberedelsen, herunder udarbejdelsen af udkast til udeblivelsesdomme, og virker som protokolførere under såvel forberedende retsmøder som møder, hvor dommenes ordlyd vedtages.

Steen Jensen og Lars Lund er bl.a. ansvarlige for modtagelsen af sagerne, klargøring af lokaler samt mangfoldiggørelse og udsendelse af materiale.

2.4. Sekretariatslederen

Det overordnede ansvar for rettens administration påhviler Jørn Andersen, der som forudsat i arbejdsretsloven og dens forarbejder både opfylder de almindelige betingelser for at være dommer og beklæder et dommerembede.

Baggrunden for de nævnte krav er, at sekretariatslederen beklæder retten under en del forberedende møder og i den forbindelse tager stilling til et antal sager ved udeblivelses- og erkendelsesdomme samt i øvrigt, når parterne samtykker i det.

2.5. Fuldmægtigene

De akademisk uddannede fuldmægtige, der er knyttet til sekretariatet, har deres hovedbeskæftigelse i Arbejdsministeriets departement.

Fuldmægtigene virker især som protokolførere ved domsfor-handlinger og under de udvidede forberedende møder, der afholdes med henblik på at sager afgøres ved beslutning af medlemmer af formandskabet.

Under dommernes votering efter domsforhandlingerne fører fuldmægtigene endvidere selvstændigt den voteringsprotokol, hvorefter de enkelte deltagende dommers standpunkter fremgår.

Med henblik på at give arbejdet et videre uddannelsesmæssigt sigte udarbejder fuldmægtigene desuden i enkelte tilfælde efter aftale med vedkommende retsformand forslag til det domsudkast, der skal forelægges de deltagende dommere.

2.6. Efteruddannelse

I 1998 har Katja Barrett Nielsen deltaget i en kursusrække om Arbejdsret samt kursuser i Windows og Internet mens Birgit Skytte Christensen har deltaget i et kursus om Internet.

3. Retssagerne

3.1. Udviklingen i sagsantallet

Antallet af sager, der indbringes for Arbejdsretten, er fortsat stigende og påny i 1998 det højeste i rettens og dens forgænger, Den Faste Voldgiftsrets, historie. Samtidig er der dog afsluttet så mange, at antallet af verserende sager i realiteten er uforandret.

Antallet af sager afgjort ved egentlig dom er imidlertid det laveste i næsten 40 år. På den anden side har antallet af sager, som slutes af de dommere, der beklæder retten på forberedende møder, været stigende.

Som følge af, at en meget betydelig del af de sager, Arbejdsretten modtager, rettes mod uorganiserede arbejdsgivere, vokser antallet af udeblivelsesdomme desuden fortsat.

År	Modtaget	Afsluttet					Vers
		Dom	Udom	Forlig	Bortf	Ialt	
1989	436	47	38	296	53	434	175
1990	420	40	33	268	68	409	186
1991	399	36	31	261	51	379	206
1992	340	53	23	281	35	392	153
1993	542	40	37	305	62	444	235
1994	467	33	40	370 (3)	61	504	196
1995	650	25	51	282 (4)	100	458	346
1996	460	30	80	296 (5)	99	505	299
1997							
1. halvår	276	15	78	162	52	307	258
2. halvår	427	7	126	130	126	389	301
	703	22	204	292(6)	178	696	
1998							
1. halvår	355	7	123	135	95	360	296
2. halvår	378	5	113	150	100	368	295
	733	12(1)	236(2)	285(7)	195	728	

(1) heraf 2 domme med udvidet formandskab, den ene uden medvirken af faglige dommere
 (2) herunder 2 afvisningsbeslutninger og 2 erkendelsesdomme
 (3) heraf 76 overladt til retsformandens afgørelse
 (4) heraf 68 overladt til retsformandens afgørelse
 (5) heraf 72 overladt til retsformandens afgørelse
 (6) heraf 75 overladt til retsformandens afgørelse
 (7) heraf 81 overladt til retsformandens afgørelse

3.2. Modtagne sager

Af de 733 sager, Arbejdsretten modtog i 1998, var 578 indbragt af lønmodtagerorganisationer og 155 fra arbejdsgiverside.

Det er udtryk for, at forholdet mellem parternes anvendelse af retten har stabiliseret sig:

Lønmodtagere	1994	1995	1996	1997	1998
LO	222	372	329	546	568
FTF	3	16	8	8	5
Andre	4	5	0	4	5
	229(50%)	393(60%)	337(73%)	558(79%)	578(79%)
Arbejdsgivere	1994	1995	1996	1997	1998
DA	191	174	100	121	103
SALA	18	23	6	9	9
Andre private	15	31	10	6	13
Offentlige	14	29	7	9	30
	238(50%)	257(40%)	123(27%)	145(21%)	155(21%)

3.3. Afsluttede sager

En enkelt sag (98.199), som en uorganiseret arbejdsgiver havde anlagt mod et fagforbunds lokalafdeling, blev straks efter modtagelsen **afvist** ved sekretariatslederens beslutning under henvisning til reglen i arbejdsretslovens § 13, stk. 1, 2. pkt., hvorefter sager skal anlægges mod den mest omfattende organisation.

Herudover er der ved andre beslutninger sket afvisning dels af en sag (97.300), som efter bevisførelse ikke kunne anses for at dreje sig om brud på en kollektiv overenskomst, og dels af genoptagelse af en sag (98.153), der var afgjort ved udeblivelsesdom, samt ved dom af en sag med udelukkende tilknytning til det grønlandske arbejdsmarked (98.066), mens afvisning er nægtet i et tilfælde (97.613), hvor det blev gjort gældende, at der ikke forelå nogen kollektiv overenskomst, og at sagen hovedsagelig drejede sig om lovfortolknings spørgsmål, som burde afgøres af de almindelige domstole.

Af de 728 sager, der blev afsluttet ved Arbejdsretten i 1998, **bortfaldt** 196 eller godt 25% (svarende til situationen i 1997) uden, at der var afholdt retsmøde.

232 eller 32% af sagerne (mod knap 29% i 1997), der alle var indbragt af Landsorganisationen i Danmark mod uorganiserede arbejdsgivere, blev efter et enkelt eller nogle få retsmøder afsluttet med **udeblivelsesdom**, der med en enkelt undtagelse (98.152) er afsagt af sekretariatslederen.

Over 80% af disse domme drejede sig om overenskomstbrud vedrørende bidrag til pensions- eller uddannelsesordninger, sædvanligvis kombineret med manglende deltagelse i den fagretlige behandling.

I 164 tilfælde var størrelsen af bidragene ikke opgjort, og der blev udmålt en standardbod på 3.500 kr.

Denne bod blev skærpet i en række tilfælde, hvor det var oplyst, at indklagede tidligere var dømt for tilsvarende overenskomstbrud:

98.051	7.000 kr.	(2. gang)
98.130	7.000 kr.	(2. gang)
98.129	10.000 kr.	(3. gang)

Skærpelse kan også undtagelsesvis komme på tale, når den fagretlige behandling tidligere har været ført langt frem, før der blev betalt, jf. således 98.131, hvor der blev udmålt en bod på 5.000 kr.

Der kan endvidere blive tale om skærpelse i tilfælde, hvor størrelsen af den manglende indbetaling er oplyst, selvom der ikke kræves dom til efterbetaling, jf. f.eks. 98.365, hvor der blev udmålt en bod på 8.000 kr. på grund af manglende indbetaling af godt 33.000 kr.

Når de skyldige bidrag til pensions- og uddannelsesordningerne var opgjort, inkluderede boden dog sædvanligvis efterbetaling af disse:

98.124	4.000 kr.	(efterbetaling 561 kr.)
98.502	4.000 kr.	(efterbetaling 176 kr.)
98.497	4.500 kr.	(efterbetaling 654 kr.)
98.595	4.500 kr.	(efterbetaling 3.528 kr.)
97.621	5.000 kr.	(efterbetaling 1.324 kr.)
98.118	5.000 kr.	(efterbetaling 1.567 kr.)
98.123	6.000 kr.	(efterbetaling 2.326 kr.)
98.183	6.000 kr.	(efterbetaling 2.600 kr.)
97.693	7.000 kr.	(efterbetaling 3.945 kr.)
98.043	8.000 kr.	(efterbetaling 4.767 kr.)
98.280	25.000 kr.	(efterbetaling 18.017 kr.)
98.127	30.000 kr.	(efterbetaling 21.617 kr.)
98.172	50.000 kr.	(efterbetaling 39.667 kr.)

Også i sådanne tilfælde kan gentagelse medføre en skærpet bodsudmåling, jf. 98.005, hvor boden i et andengangstilfælde med et efterbetalingskrav på 11.446 kr. blev fastsat til 18.000 kr.

Lignende afgørelser findes med hensyn manglende indbetaling til Forbundet Træ-Industri-Bygs særlige feriekasseordning.

I 6 sager, hvor feriepengekrav ikke var opgjort, blev der således udmålt standardbodsbeløb på 3.500 kr., i et andengangstilfælde (98.214) en skærpet bod på 7.000 kr. og i de øvrige bodsbeløb, som inkluderede efterbetaling af de manglende feriepenge:

98.154	5.000 kr.	(efterbetaling 1.103 kr.)
98.027	10.000 kr.	(efterbetaling 6.916 kr.)
98.158	20.000 kr.	(efterbetaling 15.382 kr.)
98.407	25.000 kr.	(efterbetaling 13.088 kr.)
98.014	30.000 kr.	(efterbetaling 24.793 kr.)

I et tilfælde (98.283), hvor efterbetalingskravet på 3.061 kr. var udlignet en månedstid efter sagens indbringelse for Arbejdsretten, blev der udmålt en bod på 3.500 kr. for den forsinkede betaling samt manglende deltagelse i den fagretlige behandling, mens der i et andet tilfælde (98.061), hvor efterbetalingskravet på 25.920 kr. var opfyldt umiddelbart efter sagens indbringelse for retten, kun blev udmålt en bod på 3.000 kr.

Knap 10% af udeblivelsesdommene pålagde virksomheder bod indeholdende efterbetaling af andre overenskomstbetingede forpligtelser:

98.147	5.000 kr.	(efterbetaling 1.736 kr.)
98.376	6.000 kr.	(efterbetaling 2.427 kr.)
98.048	7.000 kr.	(efterbetaling 3.965 kr.)
97.304	8.000 kr.	(efterbetaling 4.995 kr.)
98.056	10.000 kr.	(efterbetaling 6.197 kr.)
98.004	11.000 kr.	(efterbetaling 7.030 kr.)
98.034	12.000 kr.	(efterbetaling 8.275 kr.)
98.372	13.000 kr.	(efterbetaling 10.390 kr.)
97.661	13.500 kr.	(efterbetaling 9.975 kr.)
98.457	13.500 kr.	(efterbetaling 9.566 kr.)
98.030	14.000 kr.	(efterbetaling 8.085 kr.)
97.683	15.000 kr.	(efterbetaling 10.919 kr.)
97.684	25.000 kr.	(efterbetaling 19.636 kr.)
98.073	25.000 kr.	(efterbetaling 17.839 kr.)
97.262	27.000 kr.	(efterbetaling 22.472 kr.)
98.006	27.000 kr.	(efterbetaling 22.207 kr.)
98.357	30.000 kr.	(efterbetaling 24.008 kr.)
98.026	32.000 kr.	(efterbetaling 25.833 kr.)
97.682	60.000 kr.	(efterbetaling 53.463 kr.)
98.484	70.000 kr.	(efterbetaling 54.204 kr.)
98.363	100.000 kr.	(efterbetaling 72.219 kr.)
98.259	120.000 kr.	(efterbetaling 109.562 kr.)
98.460	220.000 kr.	(efterbetaling 194.607 kr.)

De resterende udeblivelsesdomme drejede sig hovedsagelig om brud på de fagretlige regler, især i form af udeblivelse fra mæglings- og fællesmøder.

I 3 tilfælde (98.242, 98.587 og 98.588) blev der udmålt en standardbod på 2.500 kr., mens der i andre tilfælde skete en vis skærpelse:

98.392	3.000 kr.	(nægtet at underskrive protokollat)
98.163	3.500 kr.	(med bestridelse af overenskomst)
97.702	3.500 kr.	(trods aftale om fortsat mægling)

I gentagelsestilfælde skete der også her en skærpelse, således i 98.364 til 3.500 kr. og i 98.395 til 7.000 kr.

Efter omstændighederne kan reaktionen blive endog meget alvorlig. Indklagede i 98.148 var for mindre end et halvt år siden ved retsformandsbeslutning pålagt en bod på 25.000 kr. for udeblivelse fra mæglings- og fællesmøder. Da indklagede fortsat undlod at betale beløbet og påny udeblev fra et fællesmøde, blev han dømt til at betale endnu en bod på 25.000 kr.

Manglende overholdelse af forlig indgået under den fagretlige behandling medfører også ofte en skærpelse af reaktionen. I 98.218 blev der således udmålt en bod på 7.000 kr. inklusive efterbetaling af 1.220 kr., der ifølge aftale på et forhandlingsmøde kunne have været afviklet med betaling af 1.500 kr., og i 98.241 en bod på 135.000 kr. inklusive efterbetaling af 105.306 kr., som ikke var betalt trods erkendelse af forpligtelsen på et mæglingsmøde.

I 2 tilfælde udeblev indklagede under genoptagelsesbehandlingen af sager, der tidligere var afgjort ved udeblivelsesdom:

98.152 (Poul Sørensen) Bod 14.000 kr.

LO for SiD mod Ankers Butik/Hjemmeservice.

Ved en udeblivelsesdom af 11. februar 1998 (98.030) var indklagede af sekretariatslederen blevet pålagt en bod på 14.000 kr. inklusive efterbetaling af 8.085 kr. Den 18. marts 1998 blev sagen efter indklagedes anmodning genoptaget i medfør af arbejdsretslovens §20, stk. 1, sammenholdt med retsplejelovens § 367, stk. 1; og sagen blev i overensstemmelse med indklagedes ønske henvist til et medlem af formandskabet, som under et forberedende møde den 3. september 1998 med indklagedes indforståelse berammede den til domsforhandling den 19., 20., eller 21. oktober, således at klagerne skulle meddele, hvilken dato, man kunne møde. Den følgende dag underrettede Arbejdsretten ved almindeligt brev indklagede om, at domsforhandlingen var berammet til den 19. oktober 1998. Indklagede udeblev imidlertid, og da klagerne umiddelbart inden domsforhandlingen havde nedsat efterbetalingskravet til 7.594 kr., blev der afsagt en ny udeblivelsesdom, hvor indklagede dog igen blev pålagt en bod på 14.000 kr.

98.153 (Jørn Andersen) Afvist

LO for HK mod John Wegeland

Ved en udeblivelsesdom af 28. januar 1998 (97.304) var indklagede blevet pålagt en bod på 8.000 kr. inklusive efterbetaling af 4.995 kr. Den 18. marts 1998 imødekom sekretariatslederen indklagedes skriftlige anmodning af 24. februar 1998 om genoptagelse af sagen, og der blev afholdt flere forberedende retsmøder. Den 30. juni 1998 udeblev indklagede imidlertid fra et møde, og sekretariatslederen afviste herefter genoptagelsessagen, således at den oprindeligt afsagte udeblivelsesdom stod ved magt, jf. herved retsplejelovens § 367, stk. 2, som henvisningen i arbejdsretslovens § 20, stk. 1, må antages at omfatte.

I 2 tilfælde blev der afsagt **erkendelsesdom** over arbejdsgivere, som havde taget bekræftende til genmæle:

97.603 (Jørn Andersen) 16.000 kr. (efterbetaling 11.538 kr.)
97.618 (Jørn Andersen) 3.500 kr. (TIB's feriekasseordning)

204 eller 28 % af sagerne (mod 31% i 1997) blev under forberedelsen **hævet** eller afsluttet ved uden- eller indenretlige **forlig**.

81 eller knap 11% af de afsluttede sager (svarende til situationen i 1997) blev i henhold til reglen i arbejdsretslovens §16, stk. 3, med parternes samtykke under forberedelsen **afgjort** af den retsformand, der beklædte retten, eller af sekretariatslederen.

En hel del af sagerne vedrørte, ligesom udeblivelsesdommene, virksomheders manglende indbetaling til pensionsordninger:

98.138	(Hans Kardel)	1.000 kr.(1)
98.487	(Børge Dahl)	1.500 kr.(2)
97.593	(Per Sørensen)	2.000 kr.
98.142	(Jørn Andersen)	2.000 kr.(1)
98.182	(Børge Dahl)	2.000 kr.(2)
97.595	(Per Sørensen)	3.500 kr.
98.031	(Poul Sørensen)	3.500 kr.
98.211	(Børge Dahl)	3.500 kr.
98.224	(Per Sørensen)	3.500 kr.
98.406	(Mogens Hornslet)	4.000 kr. (3. gang, 3)
98.045	(M-L Andreasen)	5.000 kr. (2. gang)
98.268	(Børge Dahl)	5.000 kr. (2. gang)
98.454	(Børge Dahl)	5.000 kr. (4)
98.488	(Per Sørensen)	5.000 kr. (5)
97.589	(M-L Andreasen)	6.000 kr. (6)
97.694	(Per Sørensen)	7.500 kr. (efterbet. 3.499 kr.)
98.137	(Hans Kardel)	8.000 kr. (efterbet. 5.000 kr.)
98.032	(Poul Sørensen)	10.000 kr. (efterbet. 6.327 kr.)
98.244	(Per Sørensen)	10.000 kr. (7)
97.588	(M-L Andreasen)	25.000 kr. (8)
97.630	(Hans Kardel)	40.000 kr. (efterbet. 19.230 kr.,9)

(1) de indklagede, som var i økonomiske vanskeligheder, havde efter sagens indbringelse for Arbejdsretten indbetalt de skyldige beløb med henholdsvis 7.700 og 10.300 kr.

(2) indklagede havde indbetalt skylden før sagsanlægget

(3) indklagede havde allerede indbetalt det skyldige beløb før fællesmødet, og de to foregående overenskomstbrud havde ligesom det aktuelle drejet sig om kortvarige forsinkelser med betalingen

(4) indklagede havde først indbetalt det skyldige beløb efter sagens indbringelse for retten og havde desuden siddet pålæg givet på organisations- og fællesmøder overhørig

(5) samtidig manglende efterlevelse af organisations- og fællesmødeafgørelser

(6) indklagede havde 3 gange tidligere været indklaget for manglende betaling af pensionsbidrag, og organisationerne havde på fællesmødet været enige om at pålægge virksomheden en bod på 6.000 kr.

(7) 44.231 kr. var indbetalt efter sagsanlæg samt manglende efterlevelse af fællesmødeafgørelse

(8) på et fællesmøde havde virksomhedens organisation pålagt den at indbetale de skyldige bidrag, der efter klagernes opfattelse udgjorde 72.600 kr.

(9) organisationerne havde allerede på et fællesmøde pålagt indklagede en bod på 12.000 kr., men hverken den eller de skyldige pensionsbidrag, der nu var opgjort til 19.230 kr., var blevet betalt.

I en sag blev der også tale om organisationsansvar:

97.038 (Per Sørensen) Bod 50.000 kr. og org.bod 100.000 kr.
LO for Teknisk Landsforbund, El-Forbundet, Metalarbejderforbundet, SiD og KAD mod DA for DI på egne vegne og for KK Electronic A/S

Der var, efter at dette var fastslået ved en faglig voldgift, enighed om, at virksomheden havde handlet overenskomststridigt ved at trække den overenskomstmæssigt fastsatte arbejdsgiverandel af medarbejdernes pensionsbidrag fra medarbejdernes løn, ligesom der var enighed om, at Dansk Industri havde brudt overenskomsten ved ikke at pålægge virksomheden at ophøre med det beskrevne brud. Retsformanden pålagde Dansk Industri at betale en bod på 100.000 kr. og virksomheden en bod på 50.000 kr. Da virksomheden ikke havde godtgjort, at medarbejderne ikke havde lidt tab på grund af virksomhedens overenskomstbrud, skulle den endvidere efterbetale de beløb, der som arbejdsgiverbetalte andele af pensionsbidragene var fratrukket medarbejdernes løn i den periode, overenskomstbruddet havde stået på. Efterbetalingsbeløbene skulle tillægges renter, som under hensyn til størrelsen af de efterbetalingsbeløb, der tilkom den enkelte medarbejder, og den administration, der var forbundet med at udregne renterne fra de respektive lønudbetalingstidspunkter, skulle beregnes af de efterbetalingsbeløb, der blev opgjort for hver enkelt medarbejder, med virkning fra det tidspunkt, hvor overenskomstbruddet ophørte.

Et antal sager vedrørte overenskomststridige arbejdsnedlæggelser m.v.:

97.210	(Hans Kardel)	arbejdsnedlæggelse 27 kr./t.
98.001	(Per Sørensen)	arbejdsnedlæggelse 27 og 32 kr./t.
98.044	(Børge Dahl)	arbejdsnedlæggelse 27 kr./t.
98.232	(Hans Kardel)	arbejdsnedlæggelse 27 og 32 kr./t.
98.173	(Børgen Dahl)	overarbejdsvægning 50 kr. pr. dag og 100 kr. pr. dag efter pålæg i retten.

I en sag blev normalboden halveret:

98.261 (Hans Kardel) Bod 13,50 kr./t.
DA for Danske Entreprenører for SGD Bera A/S mod LO for SiD for et antal medlemmer

I forbindelse med lønuoverensstemmelser nedlagde forbundets medlemmer arbejdet den 20. maj samt den 27-29. maj og den den 2. juni 1998. Sagen blev behandlet på et fællesmøde

den 28. maj, hvor arbejdstagernes organisationer erkendte, at arbejdsnedlæggelserne var overenskomststridige, og pålagde medlemmerne at genoptage arbejdet. De indklagede bestred, at den kortvarige arbejdsnedlæggelse den 20. maj stod i systematisk forbindelse med de senere og gjorde i relation til de sidstnævnte gældende, at boden burde bortfalde eller i hvert fald nedsættes efter arbejdsretslovens § 12. Retsformanden bemærkede, at han fandt, at arbejdsnedlæggelsen den 20. maj og de senere arbejdsnedlæggelser skete som en reaktion på, at man ikke kunne gennemføre lønforhandlinger med virksomheden. Der forelå derfor systematik mellem de forskellige arbejdsnedlæggelser, idet retsformanden også lagde vægt på, at der i den pågældende periode på grund af feriedage reelt kun havde været tale om et ret begrænset antal egentlige arbejdsdage. Der måtte imidlertid tages hensyn til, at arbejdstagerne havde været af den opfattelse, at der forelå en vægning mod forhandling fra arbejdsgiverside, som var begrundet i et forbud mod forhandling udstedt af Danske Entreprenører. Uanset at der efter det oplyste ikke havde været tale om et sådant forbud, fandt retsformanden, at der forelå sådanne formildende omstændigheder, at boden kunne fastsættes til 13,50 kr. for hver time, de omhandlede medarbejdere havde nedlagt arbejdet i perioden fra den 20. maj til den 2. juni 1998.

I to sager blev der i henhold til arbejdsretslovens § 12, stk. 2, ikke pålagt bod:

97.600 (Hans Kardel) Ingen bod
SALA for Slakteriernes Arbejdsgiverforeninger for Danish Crown A.m.b.A. mod LO for NNF for et antal medlemmer

Den 7. oktober 1997 nedlagde et antal medlemmer af et fagforbund på aftenholdet og den 8. oktober yderligere et antal medlemmer på dagholdet arbejdet. Under et fællesmøde samme dag blev det erkendt, at arbejdsnedlæggelsen var overenskomststridig, ligesom det blev pålagt medlemmerne at genoptage arbejdet ved dagholdets begyndelse den 9. oktober. Selvom dette skete, blev der fra arbejdsgiverside krævet bod under henvisning til, at arbejdsnedlæggelsen havde savnet rimelig begrundelse. Det blev i den forbindelse gjort gældende, at den var etableret i protest mod en afgørelse af 10. september, hvor organisationerne havde dispenseret fra en bestemmelse i overenskomstens rammeaftale vedrørende metodeudvikling og akkord, med henblik på at der blev mere tid til at gennemføre kontrolstudier. Fra lønmodtagerside blev det bestridt, at arbejdet var blevet nedlagt i protest mod denne afgørelse og dermed savnede rimelig begrundelse i arbejdsretslovens forstand, idet man gjorde gældende, at baggrunden dels havde været, at man ikke fandt, at virksomheden havde gjort nok for at få gennemført kontrolstudierne, og dels at man fandt, at virksomhedens vedligeholdelse af de maskiner, studierne skulle ske ved, var mangelfuld. Efter en bevisførelse bestemte retsformanden, at der ikke var forskyldt bod, idet der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at arbejdsnedlæggelsen var sket i protest mod organisationsafgørelsen.

98.390 (Mogens Hornslet)**Ingen bod***SALA for Danish Crown A.m.b.A. mod LO for NNF for et antal medlemmer*

Retsformanden fandt ikke, at der var godtgjort en systematisk sammenhæng mellem to kortvarige arbejdsnedlæggelser den 5. december 1997 og 2. januar 1998, og bod var derfor ikke forskyldt.

I en tredje sag blev der ikke fastsat bod på grund af passivitet:

95.546 (Per Sørensen)**Ingen bod***Københavns Kommune mod FTF for Dansk Sygeplejeråd for et antal medlemmer*

Den 24. oktober 1995 nedlagde nogle sygeplejersker arbejdet, og den 1. november blev sagen indbragt for Arbejdsretten, hvor retsformanden under et hastemøde den følgende dag indtrængende opfordrede de strejkende til at følge organisationernes pålæg om at holde arbejdet normaliseret. Sagen var herefter udsat på parternes forhandling om bodsspørgsmålet, indtil der den 20. august 1998 blev afholdt et nyt forberedende retsmøde. Parterne var her enige om, at bod var forskyldt, men retsformanden fandt, at der var forløbet så lang tid, at sygeplejerskerne havde haft en berettiget forventning om, at der ikke nu ville blive fremsat krav om bod, og tog derfor ud fra passivitetsbetragtninger lønmodtagerorganisationernes påstand om frifindelse for betaling af bod til følge.

I 97.244 fandt retsformanden efter en bevisførelse ikke, at det var fuldt tilstrækkelig godtgjort, at der havde været tale om en overenskomststridig temponedsættelse; og bod var derfor heller ikke her forskyldt (Hans Kardel).

Et antal sager drejede sig om virksomheders manglende opfyldelse af andre overenskomsts betingede betalingsforpligtelser end bidrag til pensions- og uddannelsesordninger:

98.021	(Hans Kardel)	5.000 kr. (efterbet. 2.494 kr.)
97.381	(Jørn Andersen)	20.000 kr. (efterbet. 16.178 kr.)
96.352	(Jørn Andersen)	30.000 kr. (efterbet. 25.000 kr.)
98.430	(Poul Sørensen)	30.000 kr. (efterbet. 22.899 kr.)
98.178	(Børge Dahl)	75.000 kr. (efterbet. 55.920 kr.)
98.290	(Børge Dahl)	165.000 kr. (efterbet. 125.000 kr.)
97.580+581	(Jørn Andersen)	250.000 kr. (efterbet. 223.069 kr.)

(1) der forelå skærpende omstændigheder i form af manglende efterlevelse af et fællesmødereferat.

I et enkelt tilfælde (98.251) indeholdt boden på 8.000 kr. et ikke nærmere fastlagt efterbetalingsbeløb (Jørn Andersen).

I en anden sag (98.559) blev boden for manglende betaling af pensionsbidrag og feriepenge i størrelsesordenen 35.000 kr. i sig selv sat til 15.000 kr. (Hans Kardel). Den pågældendes organisation havde taget bekræftende til genmæle, og det var oplyst, at vedkommende havde siddet et fællesmødepålæg om betaling af beløbet overhørig.

I enkelte sager var der betalt, før bodsspørgsmålet blev afgjort:

97.462, 463 og 464 (Jørn Andersen)**Bod 4.000 kr.***LO for Forbundet Træ-Industri-Byg mod Skovgaard & Nielsen A/S*

Efter sagens indbringelse for Arbejdsretten indgik parterne udenretligt et forlig, hvorefter virksomheden skulle efterbetale ganske betydelige beløb i løn og feriepenge, 3.300 kr. til dækning af bod i en tidligere sag, 3.500 kr. til dækning af forbundets advokatombudsninger og 4.000 kr. i bod. Forliget blev opfyldt med en god uges forsinkelse. Henset til at der var tale om forsinket betaling af et ikke ubetydeligt beløb, samt den tidligere arbejdsretsafgørelse pålagde sekretariatslederen virksomheden en yderligere bod.

97.403 (Per Sørensen)**Bod 5.000 kr.***LO for SiD) mod DA for Turistvognmændenes Arbejdsgiverforening for Trumf Rejser ApS*

Underbetaling med 10.182 kr. var udlignet før sagsanlæg, men der forelå oplysning om en tidligere sag, som var løst på et mæglingssmøde i 1995.

En sag (97.598), hvor klagerne i første omgang havde krævet en bod indeholde efterbetaling af 260.430 kr. til et medlem, der angiveligt ikke var blevet honoreret for overtid, han havde haft på grund af arbejdsgiverens planlægning og tilrettelæggelse af arbejdsopgaverne, førte efter en bevisførelse til frifindelse (Per Sørensen).

Manglende deltagelse i mæglings- eller fællesmøder kan i sig selv medføre bodsansvar:

96.356	(Jørn Andersen)	1.000 kr. (fællesmøde)
97.532	(Jørn Andersen)	2.500 kr. (mæglingssmøde)
97.284	(Jørn Andersen)	2.500 kr. (mæglingss- og fællesmøde)
97.526	(Jørn Andersen)	3.000 kr. (mæglingssmøde samt fremlæggelse af dokumentation)
97.696	(Jørn Andersen)	5.000 kr. (undladelse af at lade sig repræsentere af uvildige mæglingssmænd, 2. gang)

Manglende efterlevelse af forlig indgået eller afgørelser truffet under den fagretlige behandling medfører også i sig selv bodsansvar. I 97.695 blev der således pålagt en bod på 10.000 kr. for manglende efterlevelse af en aftale om teknisk gennemgang af et beregningsgrundlag (Jørn Andersen).

I et par sager opstod der spørgsmål, om der overhovedet forelå et kollektivt aftalegrundlag:

97.300 (Marie-Louise Andreassen)**Afvist***LO for Metalarbejderforbundet mod DA for DI for HPE-Service A/S*

Selvom en medarbejders ansættelsesforhold ikke var omfattet af nogen overenskomst, blev der på foranledning af forbundets afholdt et såkaldt mæglingssmøde med deltagelse af arbejdsgiverforeningen. Man drøftede her et krav om godt-

gørelse for usaglig afskedigelse efter funktionærlovens § 2 b, og virksomheden fraladt et forbehold om, at man ville modregne lønnen i opsigelsesperioden, hvis den pågældende fandt anden beskæftigelse inden dennes udløb. Da virksomheden blev bekendt med, at vedkommende havde startet egen virksomhed, meddelte den imidlertid, at man ikke længere anså sig for forpligtet af det indgåede forlig. Efter en bevisførelse tilkendegav retsformanden, at den aftale, der blev indgået på mødet, ikke kunne opfattes som en kollektiv overenskomst, der gjorde Arbejdsretten kompetent til at tage stilling til, om der forelå brud på den, og afviste derfor sagen.

97.613 (Jørn Andersen og M-L Andreassen) Bod 100.000 kr.
LO for RBF mod Smørrebrødsforretningen Favoritten

Ifølge et såkaldt mæglingmødereferat blev der mellem en uorganiseret arbejdsgiver og et fagforbund opnået enighed om, at arbejdsgiveren til fuld og endelig afgørelse af brud vedrørende manglende ansættelsesbeviser, vagtplaner, lønninger, fridage, kost, overtid og deltid skulle betale 93.000 kr. til forbundet, samt at lønninger og vagtplan skulle reguleres med overenskomstens regler, at der skulle udarbejdes ansættelsesbeviser for alle ansatte med kopi til forbundet, og at vagtplaner skulle tilsendes forbundet til godkendelse.

Sekretariatslederen fandt, at mæglingmødereferatet dels forudsatte en aftale mellem parterne om løn og ansættelsesvilkår og dels indeholdt en udtrykkelig bestemmelse om, at løn og vagtplan reguleres efter overenskomstens regler. Sagen måtte herefter anses for at dreje sig om brud på en kollektiv overenskomst; og hverken den omstændighed, at indklagede havde gjort gældende, at såvel tiltrædelsen som forliget var ugyldig efter aftalelovens regler, eller at beregningen af forligsbetøbet forudsatte en fortolkning af erhvervsuddannelsesloven medførte efter sekretariatslederens opfattelse, at sagen skulle afvises som vedrørende et lovfortolkningsspørgsmål, der burde afgøres af de almindelige domstole.

Efter indklagedes ønske blev spørgsmålet om fortolkningen af erhvervsuddannelsesloven herefter overført til et medlem af formandskabet, der fastslog, lovens § 56 handler om ansættelses- og arbejdsvilkår m.v. for elever omfattet af loven, og at der hverken efter formuleringen af bestemmelsen eller sammenhængen, herunder med lovens § 55, er grundlag for at antage, at den kun kan gøres gældende over for arbejdsgivere, der har indgået eller tiltrådt en kollektiv overenskomst. Under disse omstændigheder tog indklagede bekræftende til genmæle over for efterbetalingskravet på 93.000 kr., og retsformanden fastsatte en bod for manglende opfyldelse af forliget på 100.000 kr. inkluderende efterbetalingskravet.

Spørgsmål om virksomhedsoverdragelsesloven gav også anledning til et par afgørelser:

97.459 (Per Sørensen) Bod 25.000 kr.
LO for CO-Industri mod Hyma Foam Machinery

Retsformanden lagde efter en bevisførelse til grund, at indklagede i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse havde overtaget de overenskomstmæssige forpligtelser, der påhvilede P.C. Engineering af 11/6 1993 A/S under betalingsstandsning, og pålagde virksomheden bod for overenskomstbrud i form af manglende indbetaling af pensionsbidrag.

96.352 (Mogens Hornslet) Bod 50.000 kr.
LO for SiD mod LMT Entreprise ApS

Virksomheden havde pr. 30. april 1996 overtaget aktiverne fra LMT Service A/S, som blev erklæret konkurs den 3. juli. De to virksomheder havde samme direktør, men der bl.a. var uenighed om, hvorvidt medarbejdere var fulgt med. Efter en bevisførelse fandt retsformanden det imidlertid utvivlsomt, at der forelå en virksomhedsoverdragelse i lovens forstand; og da der ikke fandtes at være grundlag for at anfægte opgørelsen af de fremsatte efterbetalingskrav på 42.532 kr., blev virksomheden pålagt en bod på 50.000 kr. indeholdende disse krav.

98.188 og 217 (Jørn Andersen) Ingen bod
LO for Forbundet Træ-Industri-Byg mod ABC Specialsnedkari

Virksomheden havde overtaget navnet samt lokaler med udstyr fra et firma, der havde indgået en tiltrædelsesoverenskomst med fagforbundet, samt udført en tilsvarende produktion under medvirken af en eller flere, der tidligere havde været ansat i dette firma. Sekretariatslederen fastslog, at der havde været tale om en virksomhedsoverdragelse, og at virksomheden var bundet af den tidligere overenskomst. Efter omstændighederne fandtes virksomheden dog ikke at skulle betale nogen bod.

Også en række ganske væsentlige sager er løst ved retsforbandsbeslutning:

95.645 (Mogens Hornslet) Bod 250.000 kr.
DA for HORESTA mod LO for RBF

Efter parternes overenskomst var forbundet forpligtet til ikke at afslutte særoverenskomst på lempeligere vilkår med restauratører, der ikke var medlem af arbejdsgiverforeningen. Forbundet erkendte, at man i strid med denne bestemmelse havde indgået lempeligere særoverenskomster med flere virksomheder, og at man skulle frigøre sig for disse særoverenskomster. Retsformanden pålagde forbundet en bod på 250.000 kr. med bemærkning, at der på linie med den sag om Jensens Bøfhus 95.392, der blev afgjort ved Arbejdsrettens dom af 27. november 1997, forelå en række skærpende omstændigheder og at sagerne måtte ses som et samlet mønster af ganske omfattende karakter. På den anden side kunne der ikke bortses fra, at de involverede virksomheder både i antal og omfang var mindre betydelige end i sagen om Jensens Bøfhus.

96.341 (Marie-Louise Andreassen) Ingen yderligere bod
LO for SiD mod DA for Rutebilejernes Arbejdsgiverforening for Ri-Bus

I forbindelse med afslutningen af Ri-Bus konflikten blev det i et protokollat af 16. oktober 1995 bl.a. aftalt, at der ved nyansættelser fortrinsvis skulle antages chauffører fra kredsen af fritstillede. Virksomheden ansatte imidlertid efterfølgende 13 chauffører, der ikke kom fra den nævnte kreds, og på et organisationsmøde den 14. marts blev der for bl.a. dette overenskomstbrud pålagt virksomheden en bod på 75.000 kr. Efterfølgende blev forbundet opmærksom på, at virksomheden den 5. februar 1996 havde antaget endnu en chauffør, der

ikke hørte til kredsens af fritstillede, uden at den pågældendes navn fremgik af en chaufførliste, virksomheden samme dag sendte til forbundet. Dette var et brud på protokollatet af 16. oktober 1995, men retsformanden fandt ikke at kunne afvise virksomhedens forklaring om, at det var en fejltagelse, at den sidstnævnte chaufførs navn ikke var optaget på listen, og der blev ikke pålagt virksomheden yderligere bod. Virksomheden blev samtidig efter en bevisførelse frifundet for andre påståede overenskomstbrud.

98.070 (Mogens Hornslet)

Ingen bod

LO for Metalarbejderforbundet mod DA for DI for Budweg Caliper A/S

Med henvisning til, at gentagne mundtlige henstillinger til virksomhedens timelønnede ansatte samt deres tillidsrepræsentanter om at udnytte arbejdstiden effektivt ikke var blevet efterlevet, opsatte virksomhedens personalechef en skriftlig henstilling om, at overenskomsten blev fulgt, med tilkendegivelse om, at det modsatte ville blive betragtet som brud på ansættelsesforholdet og kunne medføre afskedigelse. Retsformanden medgav, at henstillingen naturligt måtte forstås som en (generel) advarsel. Henset til, at problemerne vedrørende arbejdstidens effektive overholdelse havde været drøftet mellem virksomhedens ledelse og tillidsrepræsentanterne gennem længere tid, og at der yderligere havde været et møde med de ansatte, uden at dette havde givet et efter ledelsens opfattelse tilfredsstillende resultat, samt at henstillingen var blevet omformuleret efter forslag fra den ene af tillidsrepræsentanterne, således at virksomheden havde haft rimelig grund til at tro, at formuleringen var accepteret af tillidsrepræsentanterne, fandt retsformanden imidlertid ikke grundlag for at pålægge virksomheden bod.

97.383 (Hans Kardel)

Frifindelse

LO for SiD mod SALA for Gartneribrugets Arbejdsgiverforening for Gartneriet Lars Rosborg Bellinge A/S

Retsformanden fandt efter en bevisførelse ikke, at det på fuldt tilstrækkelig vis var godtgjort, at virksomheden var bekendt med, at en medarbejder var på tale som tillidsrepræsentant, da man afskedigede vedkommende. Virksomheden blev allerede af den grund frifundet for et krav om bod for organisationsfjendtlig virksomhed.

97.504 (Mogens Hornslet)

Frifindelse

FTF for Luftfartsfunktionærerne mod DA for DI for SAS

Virksomheden havde indkaldt forbundets medlemmer af personalet i Århus til et informationsmøde. Da forbundet oplyste, at formanden også ønskede at deltage, meddelte virksomheden, at han ikke var inviteret, idet mødets formål alene var at orientere om en række lokale forhold. Efter en bevisførelse tilkendegav retsformanden, at det var forbundet, som havde bevisbyrden for en organisationsfjendtlig adfærd fra virksomhedens side, og at denne bevisbyrde ikke var løftet, hvorfor virksomheden måtte frifindes. Den omhandlede situation var i øvrigt atypisk i relation til hovedaftalens § 1, da der efter det oplyste var tale om et møde af en sådan lokal karakter, at det kunne forsvares, at virksomheden frabad sig deltagelse af forbundsformanden. Det måtte herved tages i betragtning, at virksomheden havde inviteret en lokal tillidsrepræsentant, og

at forbundet ikke havde gjort virksomheden bekendt med, at man ikke anså denne for dækkende for det centrale forbund.

98.285 (Mogens Hornslet)

Frifindelse

LO for Metalarbejderforbundet, SiD og Blik- og Rørarbejderforbundet mod Dansk Smedemesterforening

I slutningen af marts 1998 afsluttede arbejdsgiverforeningen overenskomstforhandlingerne med fagforbundene og i tilslutning hertil orienterede foreningen sine medlemmer om, at arbejdstagerne havde ret til lokale lønforhandlinger. Selvom området således hverken var omfattet af storkonflikten eller folketingsindgrebet i maj anmodede forbundene efter indgrebet foreningen om en drøftelse. Der blev aftalt møde til den 15. maj og den 13. maj orienterede foreningen sine medlemmer herom, idet man samtidig opfordrede alle medlemmer, der var i gang med lokale forhandlinger, om at vente med at afslutte disse til situationen var helt afklaret. Retsformanden tilkendegav, at foreningen måtte frifindes for forbundenes påstand om bod, idet der på flere punkter var afgørende forskelle mellem den sag, der var afgjort ved Arbejdsrettens dom af 5. maj 1998 (98.143), og den foreliggende.

Spørgsmålet om eksklusivaftaler har været oppe i flere sager:

97.579 (Jørn Andersen)

Bod 5.000 kr.

LO for RBF mod Restaurant Favoritten ved Per Jørgensens konkursbo og Per Jørgensen personligt samt Favoritten ApS

For tilsidesættelse af en eksklusivbestemmelse og brud på de fagretlige regler fastsatte sekretariatslederen boden til 5.000 kr. og bestemte, at den som følge af identitet mellem Favoritten og Favoritten ApS påhvilede disse in solidum.

97.599 (Jørn Andersen)

Bod 5.000 kr.

LO for SiD mod Helsingør Vognmandsforretning ApS

For forsinket indbetaling af pensionsbidrag, underbetaling og tilsidesættelse af en eksklusivafale blev en uorganiseret arbejdsgiver pålagt en bod på 5.000 kr.

98.417 (Per Sørensen)

Bod 5.000 kr.

LO for SiD mod DA for Danske Vognmænd for vognmand Hermann Andersen

For beskæftigelse af uorganiseret chauffør i strid med eksklusivafale samt manglende efterlevelse af mæglingmøde og fællesmødeafgørelser, hvor organisationerne var enedes om en forligsmæssig løsning i form af en bod på 5.000 kr., der imidlertid ikke blev betalt, blev der pålagt en bod af den nævnte størrelse.

97.277 (Hans Kardel)

Bod 50.000 kr.

LO for RBF mod DA for Arbejdsgiverforeningen for Handel, Transport og Service for Royal Service ApS

Virksomheden, der havde mange medarbejdere med meget korte ansættelsesforhold, havde, også efter et mæglingmøde i januar og et fællesmøde i maj 1997, hvor der blev givet pålæg om at overholde en eksklusivbestemmelse, beskæftiget en del uorganiserede, dog således at antallet efter bevisførelsen var reduceret fra godt 40 til ca. 10. Efter at parterne i over-

ensstemmelse med en henstilling fra retsformanden havde aftalt en procedure til imødegåelse af fremtidige problemer, blev boden fastsat til 50.000 kr.

Et par afgørelser havde relation til faglig voldgiftsbehandling:

97.612 blev således afsluttet ved henvisning til voldgift (Hans Kardel)

96.258 (Poul Sørensen) **Ingen bod**
LO for HK mod DA for HORESTA for DSB Færgerestauranter

En sag om overenskomstbrud i form af manglende overtidsbetaling havde været udsat på faglig voldgift, hvor forbundets subsidiære påstand om efterbetaling fra vedtagelsen den 22. april 1995 af det mæglingforslag, den pågældende martsoverenskomst indgik i, blev taget til følge. Under hensyn til fortolkningstvistens karakter og den omstændighed, at forbundet alene fik medhold i den subsidiære påstand ved den faglige voldgift, fandt retsformanden ikke, at bod var forskyldt.

Retsformandsafgørelserne berører i øvrigt en bred vifte af problemstillinger:

97.600 (Per Sørensen)
Bod på 1.000 kr. for manglende rettidig udstedelse af feriekort.

98.213 (Jørn Andersen)
Bod på 3.500 kr. for brud på Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmarks feriekasseordning.

97.220 (Jørn Andersen)
Bod på 5.000 kr. for mangelfuld efterlevelse af de fagretlige regler, mangelfuld udfyldelse af lønsedler og periodevis underbetaling.

97.258 (Børge Dahl)
Bod på 5.000 kr. for tilsidesættelse af en bemandingsbestemmelse.

97.594 (Per Sørensen)
I forbindelse med en chaufførs fratræden foretog virksomheden modregning i den pågældendes feriepenge under henvisning til, at vedkommende ikke havde afregnet et et tilgodehavende ifølge billetmaskinen på 6.766 kr. Da virksomhedens erstatningskrav mod chaufføren hverken var anerkendt eller fastslået ved dom, og da spørgsmålet om kravets berettigelse ikke hørte under Arbejdsretten, fandtes virksomheden ikke at have været berettiget til at tilbageholde beløbet, og der blev pålagt virksomheden en bod på 10.000 kr. indeholdende efterbetaling.

96.443 (Mogens Hornslet)
Bod på 40.000 kr. for 45 tilsidesættelser af 11-timers reglen.

97.467 (Hans Kardel)
Efter en bevisførelse tilkendegav retsformanden, at virksomheden havde brudt overenskomsten ved manglende tildeling af afspadsering og unkladelse af at underskrive lokalforhandlingsreferater. Under hensyn til ganske særlige omstændighe-

der var der dog ikke var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at pålægge bod.

12 eller 1,5% af sagerne (mod godt 3% i 1997) blev afsluttet ved egentlig dom.

En af dommene tog stilling til Arbejdsrettens kompetence:

98.066 **Afvist**
Grønlands Hjemmestyre mod Lærernes Centralorganisation for Danmarks Lærerforening

(Børge Dahl samt Svend Askær, Peter Bramsnæs, Svend M. Christensen, Jannik Dresling, Finn Hoffmann og Nicolai Westergaard).

Grønlands Hjemmestyre klagede over, at lærerforeningen havde forbudt sine medlemmer at tage ansættelse i Grønland. Retten afviste sagen med henvisning til, at blokaden udelukkende vedrørte forholdene på det grønlandske arbejdsmarked og alene havde virkning i Grønland.

Spørgsmål med relation til konfliktretten har givet anledning til 4 domme:

97.320 **Tabt**
Finansministeriet for Socialministeriet mod AC for Dansk Magisterforening

(Marie-Louise Andreasen samt Leif Dolleris, Jannik Dresling, Terkel Lund-Nielsen, Johnny Skovengaard, Aage Spang-Hanssen og Nicolai Westergaard).

Foreningen fandtes at have en sådan faglig interesse i konsulentstillingerne på et antal formidlingscentre, at man ikke var afskåret fra at varsle konflikt med henblik på at opnå overenskomstdækning på det ikke i øvrigt fuldt dækkede område.

97.633 **Vundet**
FTF for PROSA for DC DCM og DC DC klubben mod DA for DI for CSC Computer Management A/S og CSC Danmark A/S (Per Sørensen samt Peter Bramsnæs, Leif Dolleris, Peter Funch, Carsten Holm, Thorkild E. Jensen og Aage Spang-Hanssen).

Arbejdsretten fastslog, at konfliktvarsler må fortolkes strengt efter deres ordlyd, og at arbejdsgiverorganisationens varsler i det foreliggende tilfælde var ugyldige, da det ikke kunne ses, fra hvilket tidspunkt lockout og sympatilockout ville kunne iværksættes.

98.289 **Tabt**
DGI's Landscenter i København for Idræt og Kultur mod LO for SiD for Lager & Handelsarbejdernes Forbund, (Mogens Hornslet, Per Sørensen og Børge Dahl).

Det kunne ikke anses for ulovligt, at forbundet opretholdt en lovligt varslet og iværksat konflikt inden for sit naturlige faglige område, selvom arbejdsgiveren i mellemtiden havde indgået overenskomst med et andet forbund inden for samme hovedorganisation, da det var udokumenteret, at konflikten angik et fælles fagligt område for to organisationer.

98.342

Tabt

LO for Teknisk Landsforbund mod DA for Dansk Industri på egne vegne og for Chemitalic, Horsens

(Per Sørensen samt Peter Andersen, Erik Ross Pedersen, Preben Albæk Petersen, Benny Rosborg, Johnny Skovengaard og Aage Spang-Hanssen).

Retten understregede, at det følger af fast arbejdsretlig teori og praksis, at medarbejdernes ansættelsesforhold i en virksomhed ophører, når konflikt etableres, og at de ikke har noget ubetinget krav på genansættelse efter konfliktens ophør, samt fastslog, at virksomheden i det konkrete tilfælde havde godtgjort, at den driftsmæssige situation nødvendiggjorde en nedskæring af arbejdsstyrken, og at der ikke var grundlag for at tilsidesætte virksomhedens skøn over, hvem der måtte udgå af den medarbejderstab, der skulle genoptage arbejdet.

2 domme har beskæftiget sig med organisationernes forhold i forbindelse med overenskomstforhandlinger.

97.214

Bod 500.000 kr.

DA for HORESTA mod LO for RBF med Nyhavns Restaurant- og Arbejdsgiverforening som biintervenient.

(Hans Kardel samt Peter Andersen, Poul Flemming Hansen, Carsten Holm, Erik Ross Pedersen, Benny Rosberg og Willy Strube).

Forbundet havde indgået overenskomst med en række restauratører i Nyhavn, som i strid med en overenskomst, man tidligere havde indgået med HORESTA, på væsentlige punkter var lempeligere. For dette pålagde retten forbundet dels at betale en bod på 500.000 kr. og dels at frigøre sig fra særoverenskomsten.

98.143

Bod 500.000 kr.

LO for CO-Industri mod DA for DI.

(Mogens Hornslet, Per Sørensen og Poul Sørensen samt Peter Andersen, John Dahl, Gert Kristensen, Henrik Lind, Aage Spang-Hanssen og Nicolai Westergaard).

Arbejdsretten fastslog, at det var i strid med bestemmelsen i hovedaftalens § 7, stk. 2, at arbejdsgiverforeningen efter en opsigelsen af parternes overenskomster havde orienteret medlemsvirksomhederne om, at de ikke måtte påbegynde lokale lønforhandlinger, før ny overenskomster var vedtaget, og pålagde foreningen at betale en bod på 500.000 kr.

Spørgsmålet om lønmodtagernes stilling ved virksomhedsoverdragelse har givet anledning til 2 domme:

96.403

Vundet

LO for RBF mod DA for Servicebranchens Arbejdsgiverforening for Elite Miljø A/S.

(Poul Sørensen samt Peter Andersen, Jens Bollerup-Jensen, Thorkild E. Jensen, Erik Kjærgaard, Henrik Lind og Nicolai Westergaard).

Et hotels overtagelse af rengøringsopgaverne og ansættelse af det hidtidige personale fra et firma, der havde standset betalingerne, var udtryk for en virksomhedsoverdragelse i lovens forstand, idet ingen af medarbejderne på det omhandlede tidspunkt havde afbrudt deres ansættelsesforhold til rengørings-

firmaet, som var en servicevirksomhed uden særlige aktiver ud over tjenesteydelserne. Det rengøringselskab, som opgaverne senere var overdraget til, hæftede følgelig for lønkrav opstået under den oprindelige ansættelse.

96.439

Tabt

LO for SiD mod DA for Entreprenørforeningen på egne vegne og for Marius Pedersen A/S.

(Mogens Hornslet samt Peter Andersen, Jens Bollerup-Jensen, Otto Hansen, Poul Flemming Hansen, Mads Kofod og Nicolai Westergaard).

En ny virksomheds overtagelse af dagrenovationen i en kommune efter licitation var omfattet af virksomhedsoverdragelsesloven, men da en aftale mellem virksomheden og forbundet ikke indeholdt nogen form for forbehold med hensyn til fortsatte drøftelser af de hidtidige lokalaftaler, fandt Arbejdsretten, at disse måtte anses for erstattet af den ny aftale.

Problemer omkring arbejdstidsbestemmelser har også givet anledning til 2 domme:

97.484

Bod 500.000 kr.

LO for KAD og Dansk Funktionærforbund mod DA for Servicebranchens Arbejdsgiverforening for Jydsk Rengøring A/S.

(Poul Sørensen samt Mads Kofod, Henrik Lind, Erik Ross Pedersen, Benny Rosberg, Johnny Skovengaard og Aage Spang-Hanssen)

Arbejdsretten fastslog, at virksomheden havde brudt en bestemmelse i parternes overenskomst om mindste ugentlig arbejdstid og en lokalaftale, hvori virksomheden havde "garanteret" den mindste ugentlige arbejdstid. Arbejdsretten idømte virksomheden en bod på 500.000 kr., som også omfattede et ikke opgjort efterbetalingskrav.

97.245

Tabt

LO for SiD mod Finansministeriet for Post Danmark

(Hans Kardel samt John Dahl, Poul Flemming Hansen, Thorkild E. Jensen, Steen A. Rasmussen, Aage Spang-Hanssen og Nicolai Westergaard).

Efter en helhedsvurdering fandt Arbejdsretten hverken, at der var ført fuldt tilstrækkeligt bevis for, at der havde været tale om systematisk anvendelse af overarbejde, eller at der var grundlag for at statuere overenskomstbrud for så vidt angår manglende mulighed for afspadsning af overarbejde og inddragelse af fridage. Retten fandt dog anledning til at bemærke, at postledelsen ikke havde udvist den professionalisme, der havde kunnet forventes, og at Finansministeriet ikke havde optrådt på en måde, der var egnet til at fremme sagens løsning.

En enkelt dom tog stilling til spørgsmålet om bod efter en kortvarig arbejdsnedlæggelse:

97.400

Tabt

SALA for Slagteriernes Arbejdsgiverforeninger for Danish Crown A.m.b.A. mod LO for NNF for et antal medlemmer.

(Marie-Louise Andreasen samt Peter Andersen, Jannik Dressling, Finn Hoffmann, Mads Kofod, Henrik Lind og Benny Rosberg).

Efter præsentationen af organisationernes forslag til akkord i et tilfælde, hvor der var uenighed mellem virksomheden og medarbejderne om dennes fastsættelse, nedlagde arbejderne kortvarigt arbejdet. Dette medførte ikke bod, idet løsningsforslaget kunne forkastes og således ikke kunne sidestilles med en organisationsafgørelse af den karakter, der ubetinget medfører, at en arbejdsnedlæggelse i protest mod den savner rimelig begrundelse.

3.4. Sagerne karakter

128 eller godt 17% af de modtagne sager (mod knap 20% i 1997) drejede sig således i 1998 om påstået overenskomststridige arbejdsnedlæggelser og lignende.

87 af sagerne var indbragt af Dansk Arbejdsgiverforening, heraf i 58 tilfælde for Dansk Industri og i 13 tilfælde for Danske Entreprenører, mens 43 var indbragt af offentlige arbejdsgivere, heraf 28 af Kommunernes Landsforening.

Langt de fleste sager var rettet mod Landsorganisationen i Danmark for medlemmer en række fagforbund, heraf i 63 tilfælde af Specialarbejderforbundet i Danmark og i 29 tilfælde af Dansk Metalarbejderforbund, men således at der i ganske mange tilfælde var impliceret flere forbund. 8 sager var rettet mod Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd på vegne medlemmer af 4 forbund.

Er der tale om igangværende strejker, behandles sagerne normalt på førstkommende ordinære retsmøder.

Lønmodtagerorganisationerne må i de fleste tilfælde erkende, at arbejdsnedlæggelsen indebærer et overenskomstbrud, og pålægger derfor de strejkende at gå i arbejde. Dette tilslutter retsformanden sig, og sagen udsættes herefter på parternes udenretlige forligsforhandlinger om bodsspørgsmål.

Der er faste takster på området, og da der sædvanligvis sker en reduktion af boden med 5 kr. i timen, hvis sagen forliges, inden retten anmodes om at tage stilling til spørgsmålet, kom kun 11 af denne type sager under realitetsbehandling i 1998. Heraf blev 10 afgjort af retsformændene ved beslutning og en ved dom.

403 eller knap 55% af de sager, Arbejdsrettens modtog (mod næsten 60% i 1997) var rettet mod uorganiserede arbejdsgivere.

Sagerne, der som udgangspunkt behandles af sekretariatslederen, blev i 1998 alle indbragt af Landsorganisationen i Danmark, heraf i 228 tilfælde for Specialarbejderforbundet i Danmark, i 98 for Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark, i 26 for Dansk Metalarbejderforbund og i 14 for RestaurationsBranchens Forbund.

Der blev i årets løb afsluttet 398 sager mod uorganiserede arbejdsgivere.

121 bortfaldt inden retsmøde blev afholdt, 233 blev afgjort ved udeblivelsesdom efter et enkelt eller nogle få retsmøder, 18 blev afsluttet ved uden- eller indenretlige forlig, og 26 blev overladt til afgørelse hos den, der beklædte retten under forberedelsen, hvilket i 20 af tilfældene var sekretariatslederen.

Der blev således ikke domsforhandlet sager mod uorganiserede arbejdsgivere i 1998.

3.5 Sagsbehandlingstiden

En af fordelene ved Arbejdsretten antages at være, at den giver mulighed for en hurtig, endelig afgørelse af tvister.

I 1998 var de gennemsnitlige behandlingstider for sager, der blev afsluttet med en afgørelse, følgende:

63 dage (28 - 486 dage) for 114 sager afgjort ved udeblivelsesdom i andet halvår.

227 dage (40 - 1021 dage) for de 81 sager overladt til retsformandens afgørelse.

269 dage (42 - 594 dage) for de 12 sager afgjort ved dom.

Det er udtryk for en ganske positiv indvirkning:

	1995	1996	1997	1998
U-dom	108 dage	139 dage	53 dage	63 dage
Overladt	146 dage	247 dage	227 dage	227 dage
Dom	321 dage	453 dage	489 dage	269 dage

3.6 Verserende sager

Med udgangen af 1998 var der 295 sager under behandling ved Arbejdsretten (mod 301 med udgangen af 1997).

Af disse var 2 modtaget i 1993, 2 i 1994, 4 i 1995, 5 i 1996, 34 i 1997 og 248 i 1998, heraf 197 i andet halvår.

21 sager var optaget til udeblivelsesdom efter indklagedes manglende besvarelse af stævningen, og 15 sager berammet til domsforhandling.

I 201 af de resterende sager var der berammet forberedende retsmøder.

58 sager var udsat uden særlig frist (mod 79 ved udgangen af 1997). Af disse afventede 28 gennemførelse af faglig voldgiftsbehandling, mens 18 beroede på forligsforhandlinger mellem parterne, hovedsagelig vedrørende bod for erkendt overenskomststridige arbejdsnedlæggelser m.v.

3.7. Dommernes arbejdsbyrde

I 1998 blev der afholdt 122 retsmøder i Arbejdsretten.

Medlemmerne af **formandskabet** har fordelt arbejdet således mellem sig, at retsformændene efter tur har vagt en uge ad gangen og i den forbindelse beklæder retten under de forberedende møder, der afholdes på den ordinære retsdag om torsdagen og i meget hastende tilfælde andre dage.

De nye sager, retsformændene får berammet, behandler de normalt til ende, således at de både afholder yderligere forberedende retsmøder og leder eventuelle domsforhandlinger og møder til domsvedtagelse.

På de ordinære retsdage blev der sædvanligvis behandlet omkring 20 sager.

	Afvisning	U-dom	E-dom	Overladt
Jørn Andersen	2 (1)	231	2	21

I tilslutning til de almindelige forberedende retsmøder afholdt retsformændene jævnligt udvidede møder, især til drøftelse af muligheden for en forligsmæssig løsning af enkelte sager, herunder ved at parterne, eventuelt efter bevisførelse, overlader sagen afgørelse til retsformanden.

(1) endvidere en sag, hvor afvisning blev nægtet

	Dom	U-dom	Overladt
Mogens Hornslet	3 (1,2)		8
Hans Kardel	2		14
Marie-Louise Andreassen	2		6
Per Sørensen	4 (1,2)		16
Poul Sørensen	3 (1)	1	4
Børge Dahl	2 (2)		12

(1) heraf en med udvidet formandskab og faglige dommere

(2) heraf en med udvidet formandskab og uden faglige dommere

De enkelte **faglige dommere** deltog i domsforhandlinger og møder til vedtagelse af dommenes ordlyd før disses afsigelse.

Arbejdsgiverudpegede	Antal sager
Jens Bollerup-Jensen	2
Peter Bramsnæs	2
Jannik Dresling	3
Otto Hansen	1
Poul Flemming Hansen	3
Finn Hoffmann	2
Carsten Holm	2
Erik Kjærgaard	1
Gert Kristensen	1
Henrik Lind	4
Terkel Lund-Nielsen	1
Erik Ross Pedersen	3
Preben Albæk Petersen	1
Steen A. Rasmussen	1
Aage Spang-Hanssen	6

Lønmodtagerudpegede	Antal sager
Peter Andersen	6
Svend Askær	1
Svend M. Christensen	1
John Dahl	2
Leif Dolleris	2
Peter Funch	1
Thorkild E. Jensen	3
Mads Kofod	3
Benny Rosberg	4
Johnny Skovengaard	3
Willy Strube	1
Nicolai Westergaard	6

Forberedende retsmøder med sager mod uorganiserede arbejdsgivere, herunder udvidede møder, blev afholdt 1-2 gange om måneden af **sekretariatslederen**.

4. Andre opgaver

4.1. Udpegning af opmænd

Spørgsmål om fortolkning af kollektive overenskomster afgøres normalt af faglige voldgiftsretter nedsat til behandling af den enkelte sag. De består oftest af 4 voldgiftsmænd, hvoraf hver overenskomstpart vælger 2, samt en opmand, formelt valgt af voldgiftsrettens medlemmer, men reelt af organisationerne.

Opnås der ikke enighed om, hvem der skal være opmand, kan parterne anmode Arbejdsrettens formand om at udpege en sådan.

I 1998 behandlede retten 7 af denne type sager.

4.2. Udpegning af mæglingsmænd

Ledelsen af en virksomhed og de ansatte funktionærer har mulighed for at få forhandlinger om løn- og arbejdsvilkår videreført under medvirken af en mæglingsmand.

Efter funktionærloven beskikkes sådanne mæglingsmænd i København og på Frederiksberg af Arbejdsretten.

I 1998 udpegede rettens formand mæglingsmænd i 3 sager.

4.3. Indstilling af forligsmænd og mæglingsmænd

I henhold til loven om mægling i arbejdsstridigheder afgiver Arbejdsretten indstilling til arbejdsministeren om udnævnelse af forligsmænd og mæglingsmænd.

På et retsmøde i november 1998 afgav rettens formand og de ordinære dommere indstilling om genudnævnelse af en forligsmand samt genudnævnelse af 2 og nyudnævnelse af 4 mæglingsmænd.

5. Internationale kontakter

5.1. Besøg fra udlandet

Sidste år aflagde en delegation med den sydafrikanske arbejdsminister i spidsen besøg i Arbejdsmarkedets Hus. I fortsættelse heraf havde sekretariatslederen lejlighed til at give to delegationer fra den sydafrikanske Commission for Conciliation, Mediation and Arbitration, der var på studiebesøg i august og oktober 1998, en introduktion til det danske arbejdsretlige system. Delegationerne besøgte desuden Arbejdsmarkedets Hus, hvor den ene fik gennemgået en konkret sag af bl.a. underdirektør Erik Kjærgaard, og den anden overværede en af højesteretsdommer Hans Kardels ordinære retsdage.

5.2. European Labour Court Judges

Sekretariatslederen deltog i det 7. møde, som en sammenslutning af europæiske og israelske arbejdsretsdommere holdt i Oslo i september 1998 sammen med en repræsentant for International Labour Office og observatører fra U.S.A. og de sydafrikanske arbejdsretter. På grundlag af skriftlige oplæg blev forskelle og ligheder ved strejkeretten i landene gennemgået, ligesom landenes beskyttelse af medarbejderne mod afskedigelse og ændring af ansættelsesvilkår i forbindelse med virksomheders interne reorganisering og omlægning af arbejdsprocesser blev drøftet.

5.3. European University Institute

I december 1998 deltog højesteretsdommer Hans Kardel og sekretariatslederen i en konference i Firenze om europæisk arbejdsret ved nationale domstole med undertitlen præjudicielle afgørelser og dynamisk integration af fællesskabsretten. Med udgangspunkt i redegørelser fra deltagerne i et af universitetsinstituttets forskningsprojekter for behandlingen af sager om bl.a. lønmodtagernes stilling ved virksomhedsoverdragelse og ligestillings spørgsmål i en række af Den Europæiske Unions medlemsstater drøftede man dels behovet for og erfaringerne med forelæggelse af spørgsmål for EF-domstolen og dels den såkaldte dialog mellem aktørerne i sager om europæisk arbejdsret.

6. Aktuelle problemstillinger

6.1. Forsøgsmæssig overgang til skriftlig forberedelse

Arbejdsretten har indtil for nylig fundet det mest hensigtsmæssigt at bevare den traditionelle mundtlige forberedelse af sagerne, ikke mindst på grund af fordelene ved at først parterne og deres repræsentanter og dernæst parterne og retsformanden kunne mødes og drøfte problemerne, før standpunkterne blev trukket for skarpt op.

For at effektivisere behandlingen af det meget betydelige antal sager, der i de senere år er blevet indbragt mod arbejdsgivere, som ikke er medlem af nogen organisation, besluttede retten imidlertid i foråret 1997 at gå over til skriftlig forberedelse af disse sager, men dog således at der altid blev afholdt mindst et retsmøde, hvor parterne havde mulighed for at møde og gøre deres synspunkter gældende.

Erfaringerne med ordningen var efter Arbejdsrettens opfattelse gode, og den tid, der forløber fra modtagelsen af sagerne til deres afslutning, er reduceret mærkbart.

For at få afklaret, om lignende fordele kunne opnås på rettens hovedområde uden at miste fordelene ved den mere uformelle indledende drøftelse af sagerne, iværksatte formandskabet med virkning fra den 1. juli 1998 et forsøg med skriftlig forberedelse.

Herefter afholdes der først retsmøde, når indklagede har afgivet svarskrift, og den anden part og retsformanden har haft lejlighed til at sætte sig ind i det.

Til gengæld afsættes der bedre tid til retsmødet, og det forudsættes, at parternes repræsentanter er forberedt på en egentlig drøftelse af såvel eventuelle formalitetsspørgsmål som sagens realitet og spørgsmålet om den videre praktiske afvikling af sagen.

Ved retsmødets afslutning lægges der så vidt muligt en tidsplan for den videre sagsbehandling, og der kan fastsættes frister for afgivelse af yderligere nødvendige processkrifter, eventuelt aftales et yderligere forberedende møde, herunder med henblik på at overlade sagens afgørelse til retsformanden, eller foretages endelig eller foreløbig berømmelse af domsforhandling.

Forsøgsordningen omfatter ikke sager om verserende påstået overenskomststridig arbejdsnedlæggelse eller lockout eller andre hastesager, hvor der i fremsendelsesskrivelsen til klageskriftet udtrykkeligt anmodes om berømmelse af retsmøde ved førstkommende lejlighed.

Sådanne sager vil som hidtil blive berømmet til førstkommande ordinære retsdag under forudsætning af, at klageren har sikret sig, at indklagede er indforstået med at møde, og at Arbejdsretten underrettes og modtager sagens akter senest kl. 12 den dag, hvor retsmødet skal holdes.

6.2. Afgørelsesformer

1/4 af Arbejdsrettens sager afsluttedes i 1998 helt uden retsmøde, formentlig i ganske vidt omfang som følge af, at parterne umiddelbart efter sagens indbringelse når frem til en mindelig løsning, og 1/3 ved udeblivelsesdom, antagelig fordi indklagede efter at have modtaget klageskriftet må erkende at have begået brud på overenskomsten.

Kun 12 eller 1,5% af rettens sager blev afgjort ved egentlig dom.

Af de resterende afsluttedes 28 % ved, at de blev hævet eller forligt uden- eller indenretligt, givetvis i et vist omfang på baggrund af drøftelser under forberedende retsmøder og tilkendegivelser fra den, der beklædte retten, mens 11% afsluttedes ved, at afgørelsen blev overladt til et medlem af formandskabet eller til sekretariatslederen.

Den sidstnævnte afgørelsesform har nu udtrykkelig hjemmel i arbejdsretslovens § 16:

Stk. 2. Under de forberedende møder beklædes retten af formanden, en af næstformændene eller af sekretariatslederen.

Stk. 3. Med parternes samtykke kan retten afgøre sagen på et forberedende retsmøde. Afgørelsen kan med parternes indforståelse træffes ved beslutning.

Afgørelsesformen kan således kun anvendes, når parterne er enige om det.

Da den ene part i 97.459 ikke ønskede sagen afgjort på denne måde, overførte sekretariatslederen den derfor til en af retsformændenes ordinære retsdag med henblik på eventuel berømmelse af domsforhandling. På dette retsmøde opnåedes der imidlertid enighed om at overlade afgørelsen til retsformanden.

Undertiden kan det helt frem til selve afgørelsestidspunktet være uafklaret, om sagen skal afsluttes ved retsformandsbeslutning eller egentlig dom.

I 96.352 havde den indklagede uorganiserede arbejdsgiver i henhold til arbejdsretslovens § 8, stk. 3, krævet sagen behandlet og pådømt uden medvirken af faglige dommere. Sagen var berømmet til afgørelse ved dom eller beslutning, og resultatet blev, at begge parter, formentlig under hensyn til at sagen ikke var principiel og afgørelsen under alle omstændigheder endelig, accepterede den sidstnævnte løsning.

Formen anvendes i et ganske bredt udsnit af Arbejdsrettens sager. Det er dog måske karakteristisk, at godt 1/3 er sager, hvor den ene part ikke er tilknyttet nogen af de organisationer, der giver indstilling til arbejdsministeren om beskikkelse af faglige dommere, og som derfor ellers kunne have krævet, at retten ved domsforhandlingen blev beklædt af et medlem af rettens formandskab alene.

Afgørelser efter arbejdsretslovens § 16, stk. 3, træffes i øvrigt på grundlag af en kort forelæggelse, afhøring af eventuelle parter og vidner og en kortfattet procedure.

Bevisførelse i form af parts- og vidneafhøring er jævnligt forekommende, i 1998 således i knap 1/3 af de sager, der blev afsluttet på denne måde.

Afgørelserne blev alle med parternes indforståelse truffet ved beslutning, men således at de, der beklædte retten, gav parterne en mundtlig begrundelse for resultatet.

I en del af sagerne indeholder retsbogen også en kort skriftlig begrundelse, og i enkelte, f.eks. 97.300, er der gengivet forklaringer til yderligere belysning af de faktiske omstændigheder.

6.3. Bodsudmålingspraksis

Efter arbejdsretslovens § 12 kan den, der har deltaget eller gjort sig delagtig i et overenskomststridigt forhold, idømmes en bod, hvis størrelse fastsættes under hensyn til samtlige sagens omstændigheder.

Bestemmelsen indeholder en række supplerende retningslinier, men udgangspunktet er, at bod udmåles efter et såkaldt frit skøn. Det vil sige efter en samlet konkret afvejning af alle de hensyn, der sagligt kan inddrages i henhold til bl.a. arbejdsretsloven og anden arbejdsretlig lovgivning samt de respektive overenskomster og mere almindelige arbejdsretlige aftaler og principper.

Arbejdsretten er som regel ret tilbageholdende med at beskrive, hvilke elementer, der er indgået i overvejelserne om bodsfastsættelsen.

97.214, der pålægger Restaurations- og Bryggeriarbejder Forbundet en bod på 500.000 kr. for i strid med sine overenskomstsmæssige forpligtelser over for Hotel-, Restaurant- og Turisterhvervets Arbejdsgiverforening at have indgået en lempeligere overenskomst med restauratører i Nyhavn, anfører således, at forholdet bør sanktioneres med en ikke ubetydelig bod.

Et par andre domme, der blev afsagt i 1998, yder dog lidt mere vejledning:

I 97.484, der pålagde Jydsk Rengøring A/S en bod på 500.000 kr. for brud på en overenskomstbestemmelse om mindste ugentlig arbejdstid, udtalte Arbejdsretten således, at det ved fastsættelsen af bodens størrelse måtte tages i betragtning, at Kvindeligt Arbejderforbund og Dansk Funktionærforbund i en meget lang periode reelt havde forholdt sig passive over for indklagedes beskæftigelse af et betydeligt antal korttidsansatte medarbejdere til udførelse af weekendarbejde. Retten fandt derfor ikke grundlag for at idømme bod for tiden før udløbet af nogle varsler, der var fastsat ved en lokalaftale. Efter udløbet af lokalaftalens varsler for ophør af korttidsarbejdet havde der imidlertid foreligget en bevidst overtrædelse af overenskomsten og lokalaftalen. I relation til udmålingen af boden, der omfattede efterbetaling af løn til de berørte medlemmer af de to forbund, bemærkede retten dels, at lokalaftalen efter udløbet af de aftalte varsler udtrykkeligt garanterede alle medarbejderne mindst 15 timer ugentlig og dels, at der ikke var foretaget nogen opgørelse af efterbetalingskravets størrelse.

I 98.143, der pålagde Dansk Industri at betale en bod på 500.000 kr. til CO-Industri for et overenskomststridigt pålæg til medlemsvirksomheder om ikke at begynde lokale lønforhandlinger, udtalte Arbejdsretten, at der ved fastsættelsen af bodens størrelse på den ene side måtte lægges vægt på, at overenskomstbruddet var begået af en meget stor arbejdsgiverorganisation, og at det angik forhold af umiddelbar økonomisk betydning for klagerens medlemmer. På den anden side måtte retten imidlertid lægge til grund, at Dansk Industri med støtte i sin hidtidige uimodsagte praksis havde handlet i tiltro til, at der ikke ville være indvendinger fra klagerens side.

På enkelte områder begrænses den skønsmæssige bodsudmåling af, at der har fæstnet sig ret faste takster:

Med udgangspunkt i Arbejdsrettens domme i 88.333 og 88.394 (Arbejdsretligt tidsskrift 1989 side 71) pålægges der ufaglærte og faglærte deltagere i overenskomststridige arbejdsnedlæggelser en bod på henholdsvis 27 og 32 kr. for hver time, de har deltaget i strejken, og således at boden forhøjes med 20 kr. for hver time, de pågældende strejker fra dagen efter, at en retsformand på et forberedende møde har tilsluttet sig organisationernes pålæg til de strejkende om at genoptage arbejdet.

Arbejdsrettens praksis fra de senere år viser endvidere, at virksomheder, der undlader at indbetale ikke nærmere opgjorte bidrag til pensionsordninger m.v., ofte kombineret med manglende deltagelse i den fagretlige behandling i form af udeblivelse fra mæglings- og fællesmøder, som udgangspunkt idømmes en bod på 3.500 kr. i førstegangstilfælde, 7.000 kr. i andengangstilfælde og 10.000 kr. i trediegangstilfælde.

En gennemgang af rettens praksis viser endvidere, at der i sager, hvor der pålægges bod indeholdende efterbetaling af løn eller andre overenskomstbetingede ydelser er en klar tendens til at udmåle boden således, at den udgør mindst 3.500 kr. og i øvrigt mellem en 1/5 og 1/3 af det beløb, der skal efterbetales.

6.4. Tvangsfuldbyrdelse af arbejdsretsdomme

Ifølge arbejdsretslovens § 21, stk. 1, kan rettens domme fuldbyrdes efter retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af domme, og efter retsplejelovens § 501, stk. 2, kan indsigelser mod rigtigheden af domme og kendelser ikke gøres gældende under fuldbyrdelsen.

Dette gælder ifølge Bernhard Gomard: Fogedret (1997) side 45 også med hensyn til indsigelser af processuel karakter. Fogedretten kan og skal derimod prøve, om den trufne afgørelse opfylder betingelserne for tvangsfuldbyrdelse, og en dom kan kun fuldbyrdes, hvis den klart angiver parterne og den skyldige ydelse.

I forbindelse med en anmodning fra Dansk Arbejdsgiverforening om udlæg hos 6 personer blev der rejst spørgsmål, om Arbejdsrettens dom i 96.003 opfyldte dette krav.

Retten havde bestemt, at "de indklagede medlemmer af Specialarbejderforbundet ... hver især (skulle) betale en bod, der fastsættes til 27 kr. for hver time, de har deltaget i arbejdsned-

læggelser i dagene den 27. december 1995 til om med den 4. januar 1996, og til 47 kr. for hver time, de har deltaget i arbejdsnedlæggelser fra den 5. januar 1996."

De 6 protesterede bl.a. med henvisning til, at der ikke forelå en gyldig retskraftig dom, som kunne eksekveres over for den enkelte arbejdstager, idet den ikke angav, hvilke medlemmer af forbundet, den vedrørte.

Ved en kendelse af 12. november 1997 besluttede fogedafdelingen ved Retten i Århus imidlertid at fremme udlægsbegæringerne, idet Arbejdsrettens dom var udformet på helt sædvanlig måde, idet der ikke i forbindelse med fuldbyrdelse af rettens domme kan stilles krav om, at de alene skal kunne danne grundlag for fuldbyrdelse, og dommen sammenholdt med de fremlagte navnelister udgjorde et tilstrækkeligt fundament.

Denne kendelse blev stadfæstet af Vestre Landsret den 29. juni 1998 (B-0051-98) med bemærkning, at det var ubestridt, at den navneliste, der var fremlagt i forbindelse med fogedsagen, var identisk med den, der var fremlagt i Arbejdsretten, og at listen indeholdt navnene på de medlemmer af specialarbejderforbundet, der var indklaget for Arbejdsretten og idømt bod ved dennes dom.

Et spørgsmål om, hvorvidt det arbejdsretlige system er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som de 6 også havde rejst, burde ikke prøves under en fogedsag om inddrivelse af idømt bod, jf. retsplejelovens § 501, stk. 2.

Ved en udeblivelsesdom i 98.416 blev en uorganiseret arbejdsgiver i overensstemmelse med klagerens påstand dømt til at overholde gældende overenskomst, herunder efterbetale skyldig løn og pension til et medlem af forbundet, samt til at betale en bod på 3.500 kr. til Metalarbejderforbundet.

Sagen blev efterfølgende indbragt for fogedafdelingen ved Retten i Ballerup med en anmodning om tvangsfuldbyrdelse, der bl.a. opgjorde de manglende pensionindbetalinger til knap 18.000 kr.

Fogedafdelingen nægtede at fuldbyrde efterbetalingskravet, hvis størrelse hverken fremgik af arbejdsretsdommens konklusion, der blot generelt pålagde arbejdsgiveren at foretage efterbetaling, eller umiddelbart kunne udledes af udeblivelsesdommen, herunder klageskriftet, som dommen udgjorde en påtegning til.

6.5. Arbejdsrettens omkostninger og sagsomkostninger

I finansloven for 1999 er Arbejdsretten optaget under Arbejdsministeriet med en bevilling på 3 millioner kr.

Dette beløb dækker imidlertid ikke i sig selv udgifterne ved rettens drift, idet aflønningen af det faste personale i Arbejdsrettens og Forligsinstitutionens fælles sekretariat og service medarbejderne i Arbejdsmarkedets Hus sker over Forligsinstitutionens bevilling, og en række mere generelle udgifter afholdes af Arbejdsministeriets departement.

Der opkræves ikke retsafgift eller lignende ved indbringelse af sager for Arbejdsretten, men efter arbejdsretslovens § 19, stk. 2, skal det ved rettens domme pålægges den tabende part at betale et beløb til delvis dækning af dens omkostninger.

I henhold til denne bestemmelse pålægger Arbejdsretten den tabende part at betale Arbejdsministeriet i sine egentlige domme 2.000 kr. og i udeblivelsesdomme et beløb, som retten i 1998 har forhøjet fra 200 til 500 kr.

Efter retsplejelovens § 311, stk. 1, skal den tabende part i en borgerlig sag ved de almindelige domstole som udgangspunkt betale sagsomkostninger til modparten.

I betænkning nr. 1318/1996 om revision af lov om Arbejdsretten anføres det imidlertid på side 43, at det i arbejdsretssager kun undtagelsesvis vil kunne forekomme, at det pålægges den tabende part at betale sagsomkostninger til modparten.

Baggrunden er ifølge Niels Waage: Arbejdsretsloven (1997) side 194 formentlig, at man anser det for en påregnelig risiko ved indgåelse af en kollektiv overenskomst, at man udsættes for sager om påstået brud på denne.

Praksis er i overensstemmelse med de restriktive udtalelser, og i 1998 ses det kun i et enkelt tilfælde (97.598) at være pålagt en klager at betale sagsomkostninger i form af 2.000 kr. til den mindre arbejdsgiversammenslutning, der havde repræsenteret en virksomhed, som blev frifundet ved retsfor mandsbeslutning (Per Sørensen).

Parterne afholder således hver især deres egne omkostninger og betaler i den forbindelse også uden rettens mellemkomst f.eks. godtgørelse til vidner, de har indkaldt.

I et enkelt tilfælde (98.009), hvor en uorganiseret arbejdsgiver gav udtryk for, at ikke agtede at betale et vidne, han havde indkaldt, pålagde sekretariatslederen dog i forbindelse med sin afgørelse af sagen udtrykkeligt den pågældende at betale vidnet en nærmere bestemt godtgørelse fastsat efter principperne i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987.

Bilag 1

Retningslinier for skriftlig forberedelse

1. Når Arbejdsretten har modtaget et klageskrift, anmoder man skriftligt indklagede om inden 4 uger at fremsende svarskrift til retten og den anden part.

Der berammes samtidig et udvidet forberedende møde til afholdelse den førstkommende ordinære retsdag (torsdag eftermiddag), der ligger mindst en uge efter fristens udløb.

I særlige tilfælde kan indklagede fritages for at afgive svarskrift før retsmødet. En begrundet anmodning herom sendes snarest muligt til retten med genpart til klageren.

På det forberedende møde forudsættes partsrepræsentanterne med udgangspunkt i de allerede udvekslede processkrifter at være forberedt på en egentlig drøftelse af såvel eventuelle formalitetsspørgsmål som sagens realitet og spørgsmålet om den videre praktiske afvikling af sagen.

Ved retsmødets afslutning lægges der så vidt muligt en tidsplan for den videre sagsbehandling, og der kan fastsættes frister for afgivelse af yderligere nødvendige processkrifter, eventuelt aftales et yderligere forberedende møde, herunder med henblik på at overlade sagens afgørelse til retsformanden, eller foretages foreløbig eller endelig berømmelse af domsforhandling.

2. Ordningen omfatter ikke hastesager, herunder om verserende påstået overenskomststridig arbejdsnedlæggelse eller lockout, hvor der i fremsendelsesskrivelsen til klageskriftet udtrykkeligt anmodes om berømmelse af retsmøde ved førstkommende lejlighed.

I disse tilfælde berammes sagen til førstkommende ordinære retsdag. Det er dog en forudsætning, at klageren har sikret sig, at indklagede er indforstået med at møde, samt at Arbejdsretten underrettes og modtager sagens akter senest kl. 12 den dag, hvor retsmødet skal holdes.

Der kan i helt ekstraordinære tilfælde efter konkret aftale med retten berammes forberedende retsmøder uden for den sædvanlige ordinære retsdag.

3. Ordningen omfatter heller ikke sager mod uorganiserede arbejdsgivere, hvor klageskriftet forkyndes for vedkommende med opfordring til at svare skriftligt inden 14 dage.

Sker dette ikke, optages sagen på retslisten for sekretariatslederens første retsdag efter fristens udløb. Det er dog ikke nødvendigt, at klageren er repræsenteret, idet retten uden videre afsiger udeblivelsesdom i overensstemmelse med påstanden, for så vidt den findes begrundet i klageskriftets sagsfremstilling og det i øvrigt fremkomne.

Afgiver indklagede svarskrift, indhenter retten sædvanligvis en replik fra klageren og duplik fra indklagede, før der berammes et retsmøde til nærmere drøftelse og eventuel afslutning af sagen, f.eks. ved at afgørelsen overlades til sekretariatslederen.

Hvis der er behov for at fremskaffe yderligere oplysninger eller afhøre parter og vidner, kan der berammes yderligere almindelige eller udvidede retsmøder.

Ønsker parterne eller en af disse en egentlig domsforhandling, overføres sagen til den ordinære retsdag for et medlem af Arbejdsrettens formandskab med henblik på eventuel berømmelse af denne.

Bilag 2

Krav til processkrifter og bilag

1. Arbejdsretten skal have 3 eksemplarer af såvel alle processkrifter (klageskrift og svarskrift samt eventuel replik, duplik og supplerende processkrifter) som alle bilag, der fremlægges. Det er dog tilstrækkeligt at aflevere 2 eksemplarer af lister med navnene på lønmodtagere, der skal have deltaget i overenskomststridige arbejdsnedlæggelser.

Bilag fra arbejdsgiverparter nummereres, mens bilag fra lønmodtagerparter fornyes med bogstaver (litreres).

Parterne sender selv kopi af processkrifter og bilag til hinanden.

2. Snarest muligt efter, at domsforhandlingen er berammet, skal hver part indlevere yderligere 8 eksemplarer af alt det materiale, de hver især har fremlagt. Skal sagen behandles med udvidet formandskab, må de dog indlevere i alt yderligere 10 eksemplarer af materialet. Beklædes retten efter en af parternes ønske også under domsforhandlingen af retsformanden alene, er det unødvendigt at indlevere yderligere eksemplarer.

Bliver der undtagelsesvis tale om at indlevere processkrifter eller bilag mindre end 14 dage før en domsforhandling, må vedkommende part selv i så god tid som muligt sende et eksemplar af materialet til hver af de dommere, de har fået oplyst, skal medvirke, samt 2 eksemplarer til retten.

Skulle en part helt undtagelsesvis ønske at udlevere materiale til retten i forbindelse med selve domsforhandlingen, skal det fornødne antal eksemplarer indleveres, før den påbegyndes.

3. I det materiale, der indleveres efter sagens berømmelse til domsforhandling, bør processkrifter og bilag være adskilt og bilagene samlet i nummer- eller bogstavorden.

Det kan være hensigtsmæssigt, at parterne indleverer påstandsdokumenter, med en sammenfatning af deres anbringende.

Indeholder sagen et større antal bilag, kan det endvidere være hensigtsmæssigt at supplere med en kronologisk eller anden form for oversigt.

